

Zagreb, 26. ožujka 2018.

Priopćenje o nastavku primjene stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala za Republiku Hrvatsku za drugo tromjesečje 2019. godine

Hrvatska narodna banka u skladu s člankom 123. Zakona o kreditnim institucijama ("Narodne novine", br. 159/2013., 19/2015., 102/2015. i 15/2018.) objavljuje da će se Odluka o stopi protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala ("Narodne novine", br. 9/2015.), kojom je određena stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala od 0%, primjenjivati i u drugom tromjesečju 2019. godine.

Odlukom o stopi protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala omogućena je upotreba instrumenta kojim se može djelovati u slučaju potrebe za ograničavanjem prekomjernoga kreditnog rasta, a riječ je o promjenjivom kapitalnom zahtjevu koji ovisi o cikličkoj komponenti relativnog jaza zaduženosti privatnog sektora (tj. omjeru kredita odobrenih stanovništvu i nefinancijskim poduzećima i bruto domaćeg proizvoda)¹. Navedenom Odlukom određena je stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala od 0% s datumom primjene od 1. siječnja 2016. Na temelju nove analitičke ocjene evolucije sistemskih rizika cikličke prirode HNB objavljuje da se zadržava ista visina stope od 0%, koja će se primjenjivati u drugom tromjesečju 2019., odnosno od 1. travnja 2019. U skladu s člancima 119., 123. i 380. Zakona o kreditnim institucijama objavljuju se i relevantne informacije.

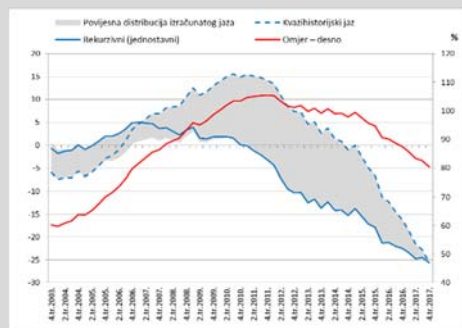
Rast gospodarske aktivnosti u četvrtom se tromjesečju 2017. usporio u odnosu na prethodno tromjesečje, ponajviše zbog usporavanja rasta bruto investicija, ali i većega negativnog doprinosa neto izvoza robe i usluga. Usporavanje rasta realnog BDP-a krajem godine bilo je praćeno blagim povećanjem godišnje stope rasta domaćih plasmana drugih monetarnih financijskih institucija domaćim sektorima (osim središnje države), mjereno transakcijama. No stanje plasmana ipak se blago smanjilo, ponajviše zbog nastavka prodaje neprihodonosnih plasmana, a malim dijelom i jačanja tečaja kune. Snažniji rast plasmana na godišnjoj razini (mjeren transakcijama) zabilježen je u sektoru kućanstava, a nešto blaži u sektoru nefinancijskih poduzeća. Gledano prema vrsti kredita, na godišnjoj je razini zabilježen rast stambenih kredita stanovništvu te gotovinskih nenamjenskih kredita, dok su se u sektoru nefinancijskih poduzeća najviše povećali krediti za investicije i krediti za obrtna sredstva. Istodobno se nastavilo još snažnije razduživanje nefinancijskih poduzeća i stanovništva prema inozemstvu, koje je vidljivo ne samo iz stanja inozemnog duga, već i na temelju transakcija.

¹ Detaljnija metodološka objašnjenja vidi u Okviru 4. Financijski ciklus i kalibracija protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala, Financijska stabilnost, br. 13, srpanj 2014.

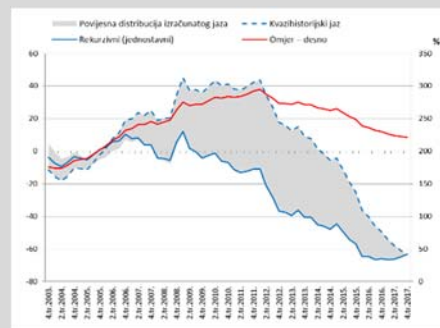
Stanje ukupnih domaćih plasmana i inozemnog duga nefinancijskih poduzeća i stanovništva smanjilo se, što je uz rast bruto domaćeg proizvoda rezultiralo nastavkom smanjivanja standardiziranog pokazatelja relativne zaduženosti. Na kraju četvrtog tromjesečja 2017. godine taj je pokazatelj pao na 80,3%, dok je jaz zaduženosti izračunat na temelju standardiziranog omjera i nadalje ostao negativan (-25,7%). Slična kretanja pokazuju i specifični pokazatelji relativne zaduženosti zasnovani na užoj definiciji kredita, koja obuhvaća samo kredite domaćih kreditnih institucija, stavljenih u odnos prema tromjesečnom, sezonski prilagođenom BDP-u (slike 1. i 2.). S obzirom na to da i dalje ne postoji ciklički pritisak koji bi zahtijevao korektivne akcije HNB-a, referentni pokazatelj potrebne visine zaštitnog protucikličkog sloja kapitala procijenjen za drugo tromjesečje 2019. godine ostao je 0%.

Slika 1. Pokazatelji relativne zaduženosti (omjer kredita i bruto domaćeg proizvoda) i kratkoročni jaz (relativno odstupanje omjera od njegova dugoročnog trenda)^a

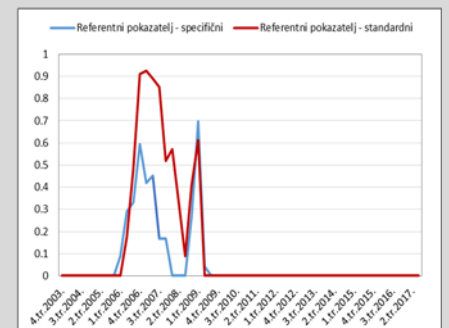
1.a Standardizirani pokazatelj

1.b Specifični pokazatelj

Slika 2. Referentni pokazatelj visine zaštitnog sloja

^a Izračuni svih relevantnih omjera (standardizirani je omjer ukupnih plasmana, tj. domaćih plasmana i inozemnog duga, i nominalnoga godišnjeg BDP-a, dok je specifični omjer kredita domaćih kreditnih institucija i tromjesečnog sezonski prilagođenog BDP-a) i kratkoročnog jaza napravljeni su na uzorku od 2000. godine. Kvazihistorijski jaz izračunava se na cijelom uzorku, a rekurzivni jaz na desnostranom pomičnom uzorku (raspoloživih podataka u svakom tromjesečju), pri čemu su posljednja opažanja uvijek ista za oba pokazatelja jaza. Povijesne serije referentnih pokazatelja visine zaštitnog sloja prikazane su kao funkcija kratkoročnog (rekurzivnog) jaza.

Izvori: DZS (izvorne serije nominalnog BDP-a, sezonski prilagođene u HNB-u); HNB (tablice D1, D5 i H15 za vremenske serije kredita); vremenske serije podložne su revidiranju i dostupne na internetskim stranicama HNB-a

HNB će u sklopu makroprudencijalne politike nastaviti redovito pratiti razvoj mogućih neravnotežnih odnosa u financiranju potreba nefinancijskog sektora te na tromjesečnoj osnovi objavljivati stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala, kao i sve referentne pokazatelje potrebne za njegov izračun. Pritom će se oslanjati i na sve druge važne informacije i pokazatelje koji bi mogli upućivati na rizike prekomjernoga kreditiranja, kao što su kretanje cijena na tržištima robe i usluga, kretanje cijena nekretnina, manjak na tekućem računu platne bilance te dinamika kreditnih plasmana i monetarnih agregata uz sve ostalo što je dostupno na mrežnim stranicama: <http://www.hnb.hr/analize-i-publikacije/redovne-publikacije/bilten>.